

Mi leszel, ha nagy leszel?

Miért fontos a mozgóképszakmai pályaeorientáció?

A mai negyvenes generáció szüleinek még teljesen természetes volt, hogy valaki az első munkahelyéről ment nyugdíjba. Nem hogy egy munkahelyen, de egy jól körülhatárolt foglalkozással le lehetett élni egy egész életet. Mint annyi minden, napjainkra ez is megváltozni látszik: a most pályakezdő generációk számára olyan új kompetenciákat igénylő szakmák jöttek létre, amelyek közel sem szólnak egy életre. Ma már egyáltalán nem hat meghökkentőnek, hogy több életpályán is kipróbálhatjuk magunkat. Sőt, a magazinokban bemutatott népszerű élettörténetek is erről szólnak: életunt marketingesből lett sikeres pék, irodaista HR-esből szabadúszó pedikűrös lett, a kiégett pedagógus programozónak ment.

A jó hír, hogy nem kell beleragadni a fiatalkori választásba: Herendi Gábor lehetne sikeres fogorvos, Reisz Gábor lehetett volna testnevelés tanár, Mátyássy Áron filozófia-tanár, a Liza, a rókatündér rendezője, Ujj Mészáros Károly pedig lehetne pénzügyes egy nemzetközi cégnél, de ez ugyanígy igaz a kamera mögötti szakmákra is: Polgár Tamás, Mundruczó Kornél filmjének főszereplője kellékes lett és a pszichológus végzettségű Bujdosó Bori az újságírást váltotta a filmes naplóvezetésre. Kockáztattak és váltottak.

A filmipar egy olyan speciálisan sokszínű világ, amelyhez számtalan módon lehet kapcsolódni pályakezdőként hiszen a magyar filmgyártás fellendülése mellett a hazánkban forgató nemzetközi szervízmunkáknak is komoly munkaerőigénye van.

Több karriert építhetünk az életünk során, de ehhez elengedhetetlen a tudatosság, hogy ismerjük a saját képességeinket, határainkat, mihez értünk, miben érezzük jól magunkat, és ami talán a legfontosabb: mihez szeretnénk kezdeni. Egyedül szeretünk dolgozni? Vagy egy nagyobb csapat részeként? Mennyire játszik fontos szerepet az életünkben a kreativitás? Irányítani tudunk, együttműködni vagy inkább a kitartásban jeleskedünk? A jó hír, hogy a filmiparban mindegyik tulajdonság jól jöhet: ugyanúgy szükség van kreatív álmodókra, mint műszaki emberekre és a gyártást lebonyolítókra.

Honnan jön az utánpótlás?

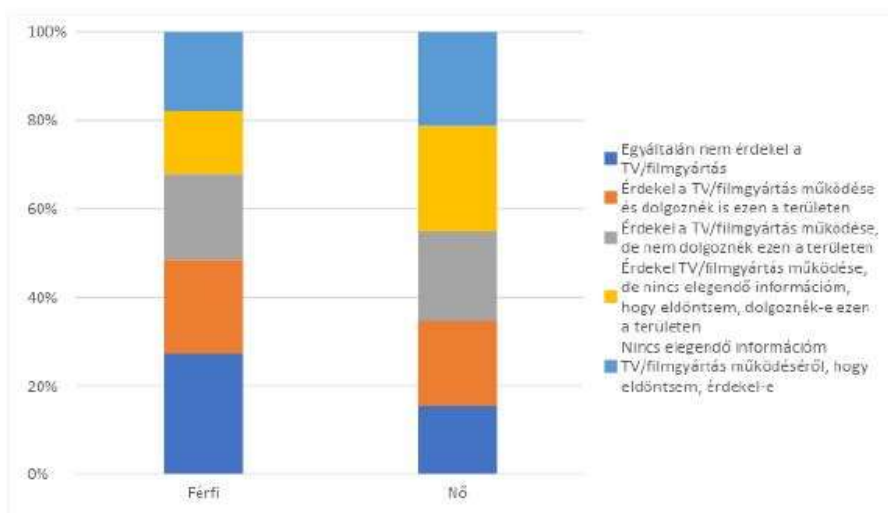
Mint annyi mindenben, ebben is főként a fiatalokra lehet számítani. Éppen ezért a Nemzeti Filmintézet legutóbbi kutatásában arra volt kíváncsi, hogy a magyarországi 9-13. osztályos tanulók hogyan gondolkodnak a filmiparról. Mennyire ismerik a képzéseket, a filmipar felépítését, a benne rejlő karrierlehetőségeket, és az egyes feladatkörök jellegét? Mit várnának egy ilyen jellegű képzéstől és egy adott munkakörtől? Mi tudná őket motiválni arra, hogy ezt a karrierutat válasszák?

A kutatás a Mathias Corvinus Collegium négy diákjának együttműködésével készült. A kérdésekre összesen 657-en válaszoltak. A legtöbb kitöltő Budapestről, Bács-Kiskun, valamint Pest megyéből került ki, a válaszadók 63%-a lány, 37%-a fiú, 67% gimnáziumba, 27% szakközépiskolába, és 6% szakközépiskolába jár. A kérdőívek elemzése után a kutatók néhány diákkal mélyinterjút is készítettek, az alábbi összefoglalóban ezekből az interjúkból is idézünk majd kulcsmondatokat.

A döntő szó a családé és a tanaré

Talán nem meglepő, de a diákok középiskolás korukra általában már rendelkeznek valamilyen elképzeléssel a jövőjükéről, a fiúk 84%-a, míg a lányok 74%-a rendelkezik határozott jövőképpel. Ennek ellenére az látszik, hogy a tanulók befolyásolhatóak a pályaválasztás kapcsán: noha a legtöbbjük (64%) azt állítja, hogy saját maga néz utána a továbbtanulási lehetőségeknek az interneten, azért a második leggyakoribb információforrás a hozzátartozók és a barátok, míg a harmadik leggyakoribb hatással a meghatározó tanárok vannak a választásukra.

Érdekes adalék egyébként, hogy a kérdőívől kiderül, hogy a filmes képzés iránt érdeklődő gyerekeknél a szülők legnagyobb része kifejezetten támogatná, bátorítaná, hogy a gyerek filmes pályát válasszon, kisebb részük lenne semleges ezzel kapcsolatban, és csak nagyon kevés ellenezné: látható tehát, hogy a szülők kifejezetten nyitottak lennének arra, hogy a filmes világban helyezkedjen el a gyermekük.

1. ábra: A filmipar iránti érdeklődés nemek szerinti megoszlása

De miért akar valaki egyáltalán filmes lenni? A legtöbb esetben azért, mert látott olyan jó filmeket, amik felkeltették az érdeklődését. Érdekes, hogy a népszerű szórakoztató filmek mellett

kiemelkedő szerep jut a magyar művészfilmeknek is: ezeknek a filmeknek az ismerete lehet az az első lépcsőfok, amin keresztül elindulnak a diákok a filmipari munkák felé.

“Szeretnék belelátni a filmek elkészítésébe, hogy ne csak a végterméket lássam, hanem az egész folyamatot; ez érdekel leginkább. A végén pedig megnézni a filmet, és büszkén mondani, hogy: na ezt mi csináltuk!” (Julianna, 18)

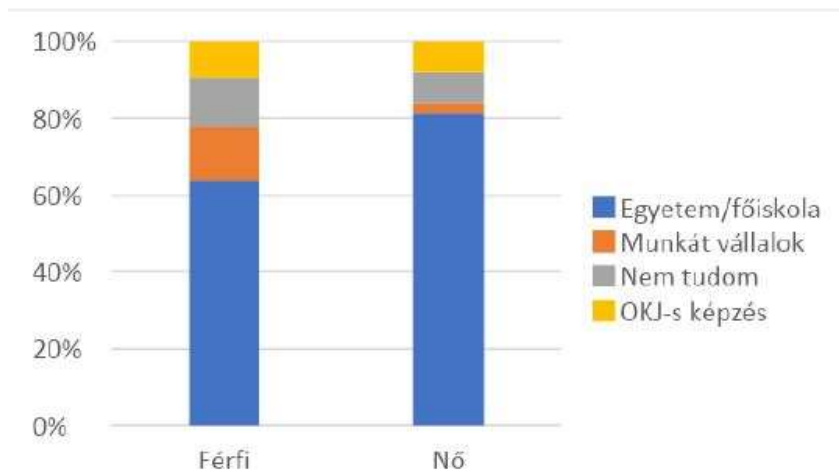
Ezzel együtt a felmérés alapján a diákoknak nincs különösebb tudásuk a filmkészítés folyamatáról, nagyjából kijelenthető, hogy fogalmuk sincs, hogy mi kell egy film elkészítéséhez. A kitöltők több mint fele (50,8%) szerint 10-50 munkakörre van szükség, 42,3% szerint viszont több, akár 50-100 főle munkakör is szükséges lehet egy film befejezéséhez. Arról sincs tudomásuk, hogy a filmiparban bizony vannak olyan feladatkörök is, amik egyáltalán nem a kreativitáshoz és az önmegvalósításhoz kapcsolódnak.

Amikor arról kérdezték őket, hogy milyen tulajdonságokat tartanak a legfontosabbnak a sikerességhez a filmes területen, akkor érdekes módon nagyon pontosan megjelölték a filmesek szerint alapvetően fontos dolgokat: az együttműködő készséget, a kreativitást, és a kitartást. A fontosnak tartott tulajdonságok között megjelenik még a kreativitással rokon problémamegoldó készség, valamint a nyitottság.

A kevés tudás összefüggésben lehet azzal is, hogy a diákoknak nincs közvetlen tapasztalatuk a filmgyártás világáról. Nem jártak még forgatáson, nem látják, hogyan készülnek a filmek, még a werkfilmekben ábrázolt világot is átláthatatlan kavalkádnak érzékelik, tele sínekkel, kamerákkal, zajokkal, csapókkal. Egy olyan zárt világnak képzelik a filmipart, ahova nagyon nehéz bekerülni kapcsolatok és ismeretség nélkül.

“Nagyon zárt a filmipar, így külsősök számára sok esetben csak ismerősökön vagy belső kapcsolatokon keresztül lehet elhelyezkedni.” (Bence, 18)

Az egyik nehezítő tényező ebben a kérdésben, hogy belépési pontnak szinte kizárólag az egyetemeket tekintik. Ez azért is lehet, mert a válaszadók nagy többsége (73%) egyetemen szeretne továbbtanulni, csak 8% menne filmipari szakképesítést adó OKJ-s képzésre és csak 6,5% vállalna munkát. A legismertebb filmiparhoz kapcsolódó képzési intézmény egyértelműen a Színház- és Filmművészeti Egyetem, a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem, a harmadik pedig a Lumiere Filmiskola.

2. ábra: Az érettségi utáni tervek nemek szerinti megoszlása

“Legnagyobb álmom, hogy színésznő legyek, és ebben az ágazatban dolgozzak, de sajnos nem hiszem, hogy elég jó vagyok ahhoz, hogy felvegyenek ilyen típusú egyetemre.” (Janka, 15)

A diákok alapvetően saját bevallásuk szerint nem tájékozottak a filmiparral kapcsolatban: mindössze 38% állította magáról, hogy közepesen ismeri a filmipar felépítését. Csupán 4% gondolta úgy, hogy teljesen ismeri a filmipar működését, és 19 százalék állította, hogy jól ismeri azt. Ez arra enged következtetni, hogy nem találkoznak a diákok elég információval ezzel az iparággal kapcsolatban, és ez összefüggésben állhat azzal a ténnyel is, hogy elenyészően kevesen ismerik a filmesgyakornok.hu oldalt, ahol sok hasznos információt megkereshetnének a témáról.

“Rendezéssel és forgatókönyvírással szeretnék foglalkozni, de nem ismerem a lehetőségeket és félek, hogy miből fogok megélni.” (Julianna, 18)

Mi a fontos a mai fiataloknak?

De akkor mi motiválja őket a pályaválasztásban? Röviden: a pénz és az adrenalin. A jövőbeli karrierjükkel kapcsolatos elvárásoknál a két legtöbb szavazatot kapott jellemző a magas fizetés és a változatosság lett. Ez a filmipar szempontjából pozitív, hiszen a változatosság egy meghatározó jellemzője a filmipari munkának, és számos területén a magas fizetés lehetősége sem kizárt.

Mindenesetre így kívülről is a filmipart kreatív, változatos világnak látják, amit egyszerre tekintenek értéknek és hátránynak: valóban nem monoton a munka, de nem is egy kiszámítható, biztos munkahelyként tűnik fel számukra. A harmadik legtöbb szavazatot azonban a stabilitás és kiszámíthatóság kapta, ami nem feltétlenül jellemzi a mozgóképipart. A korosztályban továbbá

fontos szempont volt a pályaválasztásban a munka és a magánélet összeegyeztethetősége, ami szintén nem a filmipar erőssége, és ezt jó tudatosítani. Az interjúk során fontos tényezőként jelentek meg a kihívások, a külföldi utazás lehetősége, a projektalapú munka, valamint a kreativitást igénylő feladatok. A filmes pálya labilitása kifejezetten aggasztja a diákokat, hiszen sok olyan esetről hallottak, hogy a kreatív iparágakban sokan elvesztették a megélhetésüket vagy nehéz helyzetbe kerültek.

“Bárkitől is hallottam aki filmes iparban dolgozik Magyarországon, nem ajánlotta a szakmát és még pluszban dolgozott valahol, hogy megélhessen belőle. Ezek a beszélgetések eléggé elveszik az ember kedvét, hogy filmes szakmába vágjon bele Magyarországon.” (Máté, 17)

Honnan érdemes tájékozódni?

A pályaaorientációs honlapok közül a Felvi.hu vezet, második helyen a Nemzeti Pályaaorientációs Portál végzett, míg az Eduline került a harmadik helyre. Annál a kérdésnél, hogy milyen felületeken informálódtak leginkább, a képzési intézmények honlapja és a Facebook magasan vezet, míg az Instagramot, a Youtube-ot és az iskolai faliújságot a diákok 16%-a tartotta számon a 3 legjellemzőbb opció között.

A pályaaorientációs események csak a harmadik helyre kerültek 33%-al, ezt követi a szakmabeli személytől (20%) vagy a képzési helyen (10%) való informálódás. Ez utóbbi kettő azért jelenthet problémát, mert a személyes élmények sokkal nagyobb meggyőző erővel rendelkeznek és nagyobb motivációt adnak, mint egy weboldal, de valószínűleg a korábbinál életszerűbbnek kell lennie, az adott szakma előnyei mellett az árnyoldalakról is őszintén kell beszélni.

A kitöltők 70%-a járt már pályaaorientációs eseményen: népszerűek az előadások és a nyílt napok is. A legtöbbjüknek megfeleltek az események, de jobban örülnének olyan lehetőségeknek is, ahol lehetne személyesebb beszélgetéseket is folytatni, ahol hallhatnak történeteket. Az is kiderült, hogy szeretnék hallani a problémákról és a nehézségekről is, egy átlagos munkanapot is szívesen megismernének, hogy a való életben hol és hogyan alkalmazzák a megszerzett szaktudást.

“Egyhangúan a dolgok jó oldaláról közölnek információt. Arról, hogy milyen elég nagy kihívásokra, nehézségekre kell számítanunk az adott szakterületen, már kevesebbet hallunk.” (Emil, 20)

Hogyan segíti az mozgóképzés szakmai pályaválasztást az NFI?

- filmesgyakornok.hu
- [filmes szakmákat bemutató videók](#)
- [filmes táborok](#): ahol lehetőség nyílik a találkozásra és az inspirálódásra
- részvétel pályaeorientációs napokon és pályaeorientációs programok támogatása
- a filmes/mozgóképzés szakmai karrierlehetőségeket bemutató programok szervezése a filmes szaktanárok, a mozgókép- és médiatanárok számára.
- kövesd az [NFI](#) / [FFP Facebook](#), [Instagram](#), [YouTube](#) oldalait, profiljait